



Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: ~

Cím: *Egy óra a börzén*

Forrás: *Észi Újság.*

Bp.

(Hely)

1917. IV. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O)

Osztályozás

Tárgy

387.6

Hely

Idő

"1917"

Személy

Egy óra a börzén

Séta a kávéháztól a nagyteremig — Százerek egy kávéházi asztalon — László Mórle karrierje — Sebesültek — Csöngeltyű az üres teremben

(Saját tudósítónktól.) Egy pár esztendővel a háború kitörése előtt, amikor a pesti börzén már az író-gépisasszonyok is értékpapirokkal spekuláltak, kedves hon-mot járta be a várost. Megtörtént — mesélte az adoma, — hogy a tőzsde előtt, a Szabadság-téren állt egy öreg hordár. Csöndes, pipás zsidó hordár volt, ismerte a börze minden látogatóját és tudta, hogy odabenn, ahol a pénz forr és kavarg, kinek van szava, kinek van szerepe és főleg kinek van pénze. Egy déle — amikor éppen *Rimamurányi* spekulált az egész város, ott állt ez a hordár s nézte, hogyan özönlenek ki s be a palota nagy kapuján a siető börzések. Egyszerre megjelenik az ajtóban egy igen tekintélyes tőzsdehízeményes, kezében egy csomaggal, amelyet nyilván el akart küldeni valahová s püsszeg egyet a hordárnak. A hordár ránéz és meg se mozdul. A börzeáner még egyet püsszeg s most már a szándékát azzal is meg akarja értetni, hogy odalóbálja a csomagot a hordár felé. És ekkor valami rettenetes történt. A

hordár kivette a pipát a szájából, fölényesen végigmérte a nagytekintélyű tőzsdebizományost és mélységes utálattal fordulva el az odakinált csomagtól, csak úgy foghegyről mondta:

— *Ich hab' schon Rimamurányi...*

*

Ez az adoma, új emberre és új papírra transzponálva, most újra járja a várost. Mint rettenetes magnes, úgy vonzza magához a börze újra ezt a léha, gyors gazdagodásra vágyó, hazárd várost s a háboru harmadik esztendejében — amikor a gond már véres barázdákat szántott az egész világ képére — itt Pesten egyetlen törtetésben a könnyű pénz után — a hordárok kihaló nemzetsége is el van látva *Rimamurányival*, *Közulival*, *Fabankkal*, *Klotilddal*...

Egy óra a pesti börzén a kívülálló szemlélőnek többet nyújt egyszerű látványosságnál. *Hausse* és *baisse* most egy pusztuló világ tragédiájának két végső pontját — a *háborut* és a *békét* jelentik — s akik eltorzult arccal kergetik itt a szeren-

csét, azok nem a tőzsdei játék apró szereplői, hanem egy háromszten-dős színjáték utolsó felvonásának öntudatlan, kábult és kétségbeesett aktorai...

Százerek egy kávéházi asztalon

A tőzsdei sétát korán kell kezdeni, hogy jól megnézhesse az ember azokat, akik abban az egyetlen órában, amelyet naponta kiszabtak a pesti börze életének, szerepet játszanak. Odafönn a nagyteremben negyedtizenkettőtől félegyig folyik a vásár, — a „*nyágnforgalom*“, ahogy hivatalos nyelven hívják. — de a rettenetes zsvájban, izgalomban ott úgy elmosódnak a sziluettek, hogy bizony már jóval előbb szemügyre kell venni őket.

A tőzsdepalota kávéházában, az „*Unióban*“ már reggel kilenc órakor zajlik az élet. Mint egyetlen nagy család, amelyben szerencsére val-láskülönbségek se zavarják a harmóniát, — csupa ismerős — ülik körül az asztalokat s politikai események, külföldi hírek, harctéri jelentések mélyreható és szakszerű boncolásában születnek és gyarapodnak tekintélyben az új kávéházi Konradok...

És itt ebben a purgatóriumban a sok nyüzsgő, apró emberke közül két pompás fiugra magaslik ki: két szélsőséges típus, az egész tőzsdei élet két végső pólusa. Az egyiket *Berger Hermannnak* hívják, a másikat *László Mórle*nek. Mind a kettő nagy tőzsdeügynök, de míg az egyik

reg ember és talán már milliomos volt a háboru előtt is, a másik csak úgy 40 körül járhat és akkortájt minden vagyona csak egy gutturális, példátlan erősségű tenorszerű hang volt László Mórle-ről és hangjáról majd később mondunk el egyet-mást, nézzük meg előbb talán a jó *Berger Hermann*t, aki öreg ember léte-re már reggel 9 órakor itt ül a kávéházban.

Ez a *Berger Hermann* a kapos a bécsi és a budapesti tőzsde között. Öt ügynökével, vonul fel minden reggel s amíg ügynökei az interurbántelefonon keresztül veszik fel a bécsi megbízásokat, *Berger Hermann* ott trónol egy kávéházi asztalnál s üzleti könyveit kitergetve fogadja a *Giro- és Pénztár-Egylet* embereit, akik a megvett értékpapírokat ott adják át neki. Előfordul, hogy sokszázezer korona értékű papír fekszik a *Berger Hermann* kávéházi asztalán s mért a budapesti tőzsde nagyon erősen bécsi hatás alatt áll, az öreg kávéházi milliomosnak igen kiterjedt köre van, amely az ő bécsi hírei és megbízásai nyomán indul el pénzkereső utjára Pesten.

László Mórle karrierje

Az öreg, bécsi összeköttetésű, régi tekintélyű *Berger Hermann* igen népszerű a tőzsdén, mert nem kicsinyes, juttat a keresetéből, informáltságából másoknak is, de az ő népszerűsége teljese-n elhalványult egy új ember mellett, aki-nek — mint mondtuk — anyyija volt a háboru előtt, hogy *kiabálni*

